

به نام خدا

میراث جهانی «دهشور» در خدمت توسعه اجتماعی مصر

سیده یاسمین حسینی / دانشجوی دکترای گردشگری

یک پروژه در طرحی مشترک با همکاری دولت مصر و پنج آژانس از سازمان ملل در سال‌های ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۳ انجام شد که به محافظت از منطقه باستانی اهرام دهشور و اکوسیستم اطراف آن، توجه به توسعه پایدار مبتنی بر ترویج گردشگری، مدیریت فرهنگی و زیست محیطی در جهت افزایش درآمد جوامع محلی، بهبود معیشت، اشتغال زنان و جوانان می‌پرداخت. دهشور را به خاطر وجود هرم‌های باستانی آن که از جمله قدیمی‌ترین و بهترین هرم‌های بر جای مانده هستند، می‌شناسند. این منطقه مساحتی حدود ۷۰ کیلومتر دارد؛ بین رودخانه نیل و کویر قرار گرفته است و شامل پنج روستای کوچک می‌شود که ۴۰ هزار نفر جمعیت دارد. مردم محلی به صورت سنتی زندگی می‌گذرانند و معیشت آنها بر پایه محصولات دامداری و کشاورزی استوار است. پیش از اجرای پروژه، این منطقه به دلیل ناامنی شدید، کمبود مواد غذایی و فقر، از مناطق آسیب‌پذیر به شمار می‌رفت.

اما محورهای اصلی توسعه در این پروژه چه چیزهایی بود؟

- رشد اقتصادی پایدار: پنج سازمان مردم‌نهاد یا NGO که در زمینه‌های مرتبط با صنایع دستی، همبستگی اجتماعی و توانمندسازی زنان فعالیت انجام می‌دهند، در این منطقه شروع به فعالیت کردند. در کنار این نهادهای بین‌المللی یک سازمان مردم‌نهاد محلی برای اخذ وام یا کمک‌های مالی محلی برای توسعه محصولات و کسب و کارهای محلی نیز شروع به کار کرد. هم اکنون محصولاتی که این سازمان‌ها به کمک مردم محلی تهیه می‌کنند به بازارهای محلی صادر می‌شوند.

- مشارکت اجتماعی، اشتغال و کاهش فقر: از طریق این پروژه، بیش از ۵۵۰ شغل دائمی و ۳۵۰ شغل موقتی ایجاد شده که این تعداد همچنان در حال افزایش است؛ زیرا تعدادی از بخش‌های گردشگری در حال افزایش میزان فعالیت‌های خود در زمینه گردشگری هستند که این باعث توانمندسازی جامعه، اشتغال و کاهش فقر شده است. در این رابطه، شورای توسعه اقتصادی محلی در دهشور تاسیس شد و مشارکت اجتماعی را یکی از اولویت‌های توسعه قرار داد. همچنین یکی دیگر از وظایف این شورا ایجاد ارتباط و تعامل با خریداران، تاجران، طراحان و نمایشگاه‌داران برای خرید و فروش صنایع دستی دهشور است. یک واحد هماهنگ‌کننده توریستی نیز در این شورا تاسیس شده که وظیفه سازماندهی راهنمایان تور محلی را بر عهده دارد.

- بهره‌وری منابع، حفاظت از محیط زیست و تغییرات اقلیمی: این پروژه به بررسی محیط زیست و تهیه گزارش از منطقه حفاظت‌شده دهشور در جهت ارائه شیوه‌های مدیریت صحیح محیط‌زیست از طریق ارائه چارچوب‌های مشخص، کنترل شکار و حفاظت از تنوع زیستی با اهمیت حفظ ظرفیت حمل و نقل منطقه و مدیریت زباله برای توسعه اکوتوریسم پرداخت. بر این اساس ۳۵۰ نفر در زمینه مدیریت ضایعات و بازیافت آموزش دیده‌اند.

-ارزش‌های فرهنگی، تنوع فرهنگی و میراث: این پروژه به‌صورت یکپارچه تمام ابعاد میراث فرهنگی، میراث طبیعی و اجزای توسعه جامعه را به هم مرتبط کرد. این پروژه نشان داد در کنار میراث ملموس مانند اهرام، میراث فرهنگی ناملموس مانند لباس و سنت‌های محلی نیز می‌توانند در جهت توسعه گردشگری قرار گیرند. علاوه بر این در دوره‌های آموزشی، راهنماهای محلی به یادگیری نحوه معرفی فرهنگ محلی به گردشگران می‌پردازند.

-درک متقابل، صلح و امنیت: طی دهه‌ها، دهشور یک جامعه بسته و غریبه با خارجیان بود. بنابراین دوره‌هایی برای آموزش مهمان‌نوازی و خوشامدگویی به خارجیان برای مردم محلی راه‌اندازی شد. در ابتدا اکثر شرکت‌کنندگان را مردان تشکیل می‌دادند ولی در دوره‌های پایانی این کلاس‌ها مشارکت زنان به ۴۰ درصد هم رسیده بود. در حال حاضر مردم محلی آنقدر با زبان انگلیسی آشنا شده‌اند که بتوانند با گردشگران ارتباط برقرار کنند. این پروژه به دلیل اتفاقات سیاسی و امنیتی در مصر با چالش‌های متعددی مواجه شد. گردشگری به ویژه در قاهره با رکود مواجه شد که اینها باعث تاخیر در اجرای پروژه شد و بر فعالیت‌ها موثر بود.

انقلاب مصر تاثیر چشمگیری بر کسب و کار فعالان بخش گردشگری داشت، تغییر مدیران ارشد و در نتیجه تغییر سیاست‌ها نیز بر این پروژه اثرگذار بودند. با وجود این برای از میان برداشتن این محدودیت‌ها، چندین همایش و کارگاه برای تمامی شرکای اجرایی برگزار شد که این پروژه را قادر ساخت با برنامه مدیریت بحران به فعالیت در دهشور ادامه دهد. این پروژه نشان می‌دهد که مشارکت جوامع محلی برای میزبانی از گردشگران در جهت توسعه گردشگری و درآمدزایی، می‌تواند بااهمیت‌تر از تعداد زیرساخت‌های موجود در منطقه باشد. در این مسیر از آموزش جوامع محلی و آگاهی‌سازی آن نباید غافل شد.